

นิยามศัพท์

นวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ หมายถึง รูปแบบ วิธีการ กระบวนการ เทคนิค และสื่อ และแหล่งการเรียนรู้ ที่ได้มีการศึกษาและพัฒนาขึ้นมาใหม่ เพื่อนำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการคิดของครู โดยเป็นสิ่งที่ใหม่ที่ได้รับการยอมรับและนำไปใช้บ้างแล้วแต่ยังไม่แพร่หลาย หรือยังไม่ได้ใช้อย่างเป็นปกติ นวัตกรรมทางการศึกษานั้นอาจเป็นสิ่งที่ใหม่ทั้งหมดหรือใหม่เพียงบางส่วนหรือเป็นส่วนหนึ่งของระบบงาน

1) **รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ หรือ รูปแบบการเรียนการสอน** หมายถึง แบบแผนการดำเนินการจัดการเรียนรู้ที่ได้รับการจัดเป็นระบบอย่างสัมพันธ์และสอดคล้องกับทฤษฎี/หลักการการเรียนรู้หรือการสอนที่รูปแบบนั้นยึดถือ โดยผ่านกระบวนการวิจัย และได้รับการพิสูจน์และทดสอบว่ามีประสิทธิภาพ ซึ่งรูปแบบการสอนจะแสดงขั้นตอนที่ผู้เรียนจะได้เรียนรู้และผู้สอนต้องดำเนินการตามขั้นตอนในรูปแบบดังกล่าวเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามจุดมุ่งหมายของรูปแบบนั้นๆ

2) **วิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้** หมายถึง แนวปฏิบัติที่ผู้สอนดำเนินการให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ด้วยวิธีการต่างๆ ที่แตกต่างกันไปตามองค์ประกอบและขั้นตอนสำคัญอันเป็นลักษณะเฉพาะหรือลักษณะเด่นที่ขาดไม่ได้ของวิธีนั้นๆ วิธีการสอนเป็นสิ่งที่มีความหลากหลายวิธี ซึ่งสามารถนำไปใช้เป็นส่วนหนึ่งของรูปแบบการเรียนการสอนได้ หรือจะนำไปใช้โดยไม่ได้รวมเข้าเป็นส่วนหนึ่งของรูปแบบการเรียนการสอนก็ย่อมทำได้เช่นกัน

3) **กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้** หมายถึง ขั้นตอนที่ผู้สอนจัดตามแนวคิดเกี่ยวกับการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบและนำเสนออย่างมีขั้นตอนเพื่อให้การเรียนการสอนนั้นเกิดประสิทธิภาพสูงสุด และตรงตามจุดมุ่งหมายเฉพาะของกระบวนการสอนนั้นๆ เช่น กระบวนการกลุ่ม กระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ กระบวนการสอนส่วนใหญ่มักแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ ขั้นเตรียม ขั้นสอน และขั้นสรุป

4) **เทคนิคการจัดกิจกรรมการเรียนรู้** หมายถึง กลวิธีต่างๆ ที่ใช้เสริมวิธีการและกระบวนการสอน เพื่อช่วยให้วิธีการและกระบวนการสอนนั้นๆ มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ตัวอย่างเช่น เทคนิคการนำเข้าสู่บทเรียน เทคนิคการจัดกลุ่ม เทคนิคการใช้คำถาม เทคนิคการสรุปบทเรียน เป็นต้น

5) **สื่อและแหล่งการเรียนรู้** หมายถึง ทรัพยากรที่สามารถนำมาใช้ในการส่งเสริมและสนับสนุนการเรียนรู้แบ่งออกเป็น 5 ประเภท ได้แก่ (1) คน (people) (2) วัสดุ (material) (3) สถานที่ (settings) (4) เครื่องมือและอุปกรณ์ (tools and equipment) และ (5) กิจกรรม (activities) รายละเอียดของแต่ละประเภทมีดังต่อไปนี้

(1) คน หมายถึง บุคคลที่ได้รับการฝึกอบรมมาเป็นอย่างดีที่พร้อมสำหรับการทำหน้าที่รับผิดชอบ ต้องผ่านกระบวนการ มีการออกแบบจัดกระทำเพื่อให้ได้มาซึ่งบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการทำหน้าที่นั้นๆ มีความรู้และทักษะในอาชีพตนเอง สามารถที่จะเป็นผู้เชี่ยวชาญที่จะถ่ายทอดความรู้และทักษะให้กับผู้เรียนได้

(2) วัสดุ หมายถึง วัสดุทางการศึกษาที่บรรจุเนื้อหาการเรียนการสอน ได้แก่ หนังสือ โปสเตอร์ วิดีทัศน์ เทปเสียง ซึ่งในปัจจุบันเก็บในรูปแบบของแผ่นซีดีรอม หรือแผ่นดีวีดี รวมถึงเกมคอมพิวเตอร์ ภาพยนตร์สารคดีต่างๆ

(3) สถานที่ หมายถึง สภาพแวดล้อมที่มีส่วนปฏิสัมพันธ์กับผู้เรียน และมีบทบาทสำคัญต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน เช่น ห้องสมุด ห้องปฏิบัติการ พิพิธภัณฑ์ หอประชุม อาคารสถานที่ที่เป็นประวัติศาสตร์ของท้องถิ่น โรงงาน โรงเรียน ถนน ทะเลสาบ สวนสาธารณะ ต้นไม้ และทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่น

(4) เครื่องมือและอุปกรณ์ (tools and equipment) หมายถึง ทรัพยากรการเรียนรู้ที่ช่วยในการผลิตหรือเป็นเครื่องช่วยนำเสนอร่วมกับทรัพยากรอื่นๆ มักเป็นเครื่องมือทางด้านโสตทัศนูปกรณ์ซึ่งเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ร่วมใช้ เช่น เครื่องคอมพิวเตอร์ เครื่องบันทึกวิดีโอ และกล้องถ่ายภาพ เป็นต้น

(5) กิจกรรม หมายถึง กิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อให้มีการดำเนินงานร่วมกับทรัพยากรอื่นๆ เช่น การสอนแบบโปรแกรม สถานการณ์จำลองและเกม ทัศนศึกษา กระบวนการกลุ่ม และกิจกรรมบทบาทสมมติ

ครู หมายถึง บุคคลที่ประกอบวิชาชีพครู หรือผู้ที่กำลังศึกษาเพื่อจะเข้าสู่วิชาชีพครู แบ่งเป็น 3 ประเภท คือ (1) นิสิต/นักศึกษาครู ในหลักสูตรครุศาสตร์ หรือศึกษาศาสตร์บัณฑิต (2) ครูประจำการ (3) อาจารย์ในระดับอุดมศึกษา

ครูแห่งชาติ หมายถึง ครูผู้สอนที่ได้รับการคัดเลือก และยกย่องจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ เนื่องจากมีผลการปฏิบัติงานดีเด่นประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพครู ซึ่งได้พิจารณาจากการเป็นครูผู้มีความรู้ ความรัก ความเป็นกัลยาณมิตร เป็นผู้ปฏิบัติดี ปฏิบัติชอบ ใช้ความรู้ความสามารถเพื่อช่วยนักเรียน เพื่อนครู รวมทั้งชุมชน ทั้งมีผลงานต่างๆ เป็นที่ประจักษ์อย่างต่อเนื่อง ขอบข่ายของการคัดเลือกครูแห่งชาติครอบคลุมครูทุกประเภทและทุกระดับทั้งการศึกษาในระบบโรงเรียน นอกโรงเรียน และการศึกษาตามอัธยาศัย ทั้งจากสถาบันการศึกษารัฐ เอกชน และองค์กรประชาชน

ครูต้นแบบ หมายถึง ครูผู้สอนที่ได้รับการคัดเลือก และยกย่องจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ เนื่องจากมีผลงานดีเด่นด้านการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตามแนวการจัดการศึกษาในหมวด 4 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ

พ.ศ. 2542 โดยมีรูปแบบและขั้นตอนการจัดการเรียนการสอนที่ชัดเจน สามารถเป็นแบบอย่างเพื่อ
ขยายผลให้แก่เพื่อนครูได้และเป็นผู้ที่มีความประพฤติดี มีจิตวิญญาณความเป็นครู และมี
บุคลิกภาพที่ดี